FALSIFICAREA PROBELOR: EXAMEN TEORETIC ŞI PRACTIC

Vasile CIBOTARU

CZU: 343.14:343.52 cibotaruvasile@yahoo.com

In the present study are supposed for an analise the type-infractions provided by the art. 310 PC RM. It is elucidated the social danger of the infractions of the falsification of evidences and the importance of the incrimination of such actions. Here are multiaspectualy treated the objective and subjective elements of the falsification of evidences in a civil or criminal process. Also, here are reflected the claims and shortcomings of the content and structure of the art. 310 PC RM. Further, it is made a clarity about the interpretation of the notion of „falsification" of the evidence and a prominence on the problems of the qualification which the national instances are facing. At the same time, as an example, is analyzed the legal practice of other states, regarding the incrimination of the actions of the falsification of evidences.

Introducere. Emiterea unei decizii judecătorești, întemeiată și legală, depinde direct de administrarea legală și obiectivă a tuturor probelor, precum și de sinceritatea și acțiunile tuturor participanților în proces cu privire la prezentarea probelor. Ca rezultat, orice atentare la rigorile legale cu privire la procesul probatoriu, atât în procedura civilă, cât și penală, pune sub semnul întrebării decizia instanței, cauzând prejudiciu atât drepturilor procesuale ale participanților la proces, cât și intereselor justiției în general. Astfel, în capitolul infracțiunilor contra justiției, una din cele mai periculoase infracțiuni, este falsificarea probelor – art. 310 CP RM. În această ordine de idei, incriminarea faptei de falsificare a probelor ca o componență de infracţiune separată în Codul penal, este salutată de specialiştii în domeniu ca o decizie corectă, luând în considerație faptul că varianta Codului penal a anului 1961 nu prevedea o asemenea componență.

Pentru început, consemnăm faptul că pericolul social al infracțiunilor de falsificare a probelor, este subestimat. Această idee se desprinde din sancțiunile prea mici stabilite de către legiuitor la elaborarea art. 310 CP RM [1], dar și din numărul foarte mic de lucrări științifice ale autorilor naționali care ar aborda tema în cauză.

Reiterăm faptul că falsificarea probelor provoacă un spectru larg de consecințe social negative, atât directe, cât și indirecte: cauzează daune participanților la proces, în special, se aduce atingere onoarei și demnității, reputației, intereselor materiale, libertății fizice, vieții și sănătății acestora; se lezează imaginea justiției, se compromite încrederea față de organele de urmărire penală și autoritatea sistemului judecătoresc; se lezează drepturile fundamentale ale omului – dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil. În contextul dat, reiese concluzia că legiuitorul, la stabilirea sancțiunilor, nu a apreciat corect posibilitatea tuturor consecințelor ce pot surveni, indicând o marjă prea mică de stabilire a pedepselor.

Problema stabilirii unor sancțiuni corespunzătoare gravității faptei de falsificare a probelor, poate să apară în cazul denaturării unor probe pe un caz, obiectul căruia îl constituie o infracțiune gravă, deosebit de gravă sau excepțional de gravă. În această ordine de idei, Eugeniu Piterschi subliniază că este necesară structurarea art. 310 prin delimitarea acțiunilor de falsificare a probelor în cazul proceselor penale aferente infracţiunilor grave, deosebit de grave şi excepţional de grave [2, p. 22].

Dacă este să ne referim la obiectul juridic al infracțiunii de falsificare a probelor, atunci este necesar de menționat că acesta este unul *multiplu necomplex.* Obiectul juridic special al infracțiunilor date este constituit din relațiile sociale cu privire la administrarea legală și autenticitatea probelor într-un proces civil/penal. Obiectul juridic secundar facultativ, îl poate constitui relațiile sociale cu privire la cinstea, demnitatea, reputația profesională, patrimoniu, libertatea fizică și alte drepturi ale persoanei.

Din titlul art. 310 CP, desprindem că latura obiectivă a infracțiunilor poate fi exprimată doar printr-o singură modalitate normativă – falsificarea probelor. Unii autori consideră că prin conceptul de falsificare a probelor trebuie de înțeles și acțiunile exprimate în distrugerea, sustragerea, ascunderea sau denaturarea probei [3, p.139; 4, p.237]. O astfel de abordare intră în contradicție cu esența lexicală a conceptului de falsificare și principiul interpretării declarative a textului legii penale.

De menționat că anume cu această problemă se confruntă cel mai des instanțele naționale, atribuind noțiunii de falsificare aprecieri

eronate. Cu toate acestea, astfel de acțiuni prejudiciază inevitabil autenticitatea și siguranța probelor. În această ordine de idei, în calitate *de lege ferenda,* se propune completarea laturii obiective a infracțiunilor de falsificare a probelor prin așa modalități normative, precum: distrugerea, sustragerea, tăinuirea sau administrarea cu bună știință a unor probe false.

Obiectul infracțiunilor de falsificare a probelor este unul *imaterial*. Așadar, acesta este constituit din elementele de fapt, în baza cărora, instanța de judecată constată existența sau inexistența unor împrejurări care au importanță pentru soluționarea justă a unei cauze civile/penale.

Infracțiunea se consideră consumată din momentul prezentării probei falsificate instanței de judecată sau din momentul anexării acesteia la materialele dosarului.

Legiuitorul a săvârșit o omisiune gravă prin neincriminarea falsificării probelor în procesul contravențional. Din această cauză, propunem în calitate *de lege ferenda* incriminarea acțiunilor ce denaturează probele în procesul contravențional, la același nivel cu falsificarea probelor în procesul civil. Această modificare este argumentată prin faptul că în urma falsificării probelor în procesul contravențional, pot fi aplicate sancțiuni foarte aspre (amenzi considerabile sau arest contravențional). Plus la asta, legiuitorul deja a incriminat anumite cazuri particulare de falsificare a probelor în procesul contravențional – art.312 și 314 CP RM.

Fiind o infracțiune formală, falsificarea probelor poate fi săvârșită doar prin intenție directă. Motivul nu este un semn obligatoriu și poate fi divers: ură; egoism; interesul material; năzuința de a obține unele avantaje nepatrimoniale; compătimire; carierism; etc. Se propune în calitate *de lege ferenda* introducerea unei circumstanțe agravante, și anume: în scopul atragerii sau eliberării ilegale de răspundere penală. Prezența acestui scop mărește considerabil gradul de pericol social al acestei infracțiuni și necesită aplicarea unei pedepse corespunzătoare.

În cadrul componențelor prevăzute la art. 310 CP RM sunt prevăzuți o serie de subiecți speciali: participantul în procesul civil sau reprezentantul acestuia – art. 310 alin. (1); persoana care efectuează urmărirea penală, procuror sau apărătorul admis în procesul penal – art. 310 alin. (2). Totuși, considerăm oportun de a exclude această

condiție cu privire la subiectul special. Orice persoană poate fi subiect al acestei infracțiuni. Această poziție poate fi remarcată în majoritatea legislațiilor statelor europene. Astfel, Codul penal al României prevede la art. 275 alin.(1): *Sustragerea, distrugerea, reținerea, ascunderea ori alterarea de mijloace materiale de probă sau de înscrisuri, în scopul de a împiedica aflarea adevărului într-o procedură judiciară, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani* [5]. Aceeași poziție este susținută și de mai mulți autori, precum L. Lobanova, A. Rojnov, A. Sinelnikov [6, p. 33-34].

Referințe:

1. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128-129, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.72-74.
2. PITERSCHI, E. Considerațiuni generale privind infracțiunea de falsificare a probelor. În: *Legea și viața,* iunie 2018, pp. 21-24.
3. ЛОБАНОВА, Л.В. *Преступления против правосудия*. Волгоград, 1999, с. 139.
4. СВИРИДОВ, С.В. Объективные признаки фальсификации доказательств по уголовному делу. В: *Юридические науки,* 2016, № 5, с. 237.
5. *Noul Cod penal al României.* [Accesat: 01.07.2020]. Disponibil: https://legeaz.net/noul-cod-penal/
6. ЛОБАНОВА, Л., РОЖНОВ, А., СИНЕЛЬНИКОВ, А. Фальсификация доказательств по уголовному делу: вопросы квалификации и недостатки правовой регламентации. В: *Уголовное право*, 2012, №6, сс. 33-34.

Recomandat
Stanislav COPEȚCHI, dr., conf. univ.